

Arbeidere og
undertrykte
i alle land,
forén dere!

G. A. DALSBØ
DRAMSVÆIEN 1
9000 TROMSØ

NY BOK!

EFs 5. FRIHET: Grenseløs utbygging av den 3.verden

Dette er tittelen på en bok som AKP kommer ut med i andre uka i mars. Boka er resultatet av et arbeid som Internasjonalt Utvalg i AKP har drevet med ei stund, med Ole Smaadahl i spissen.

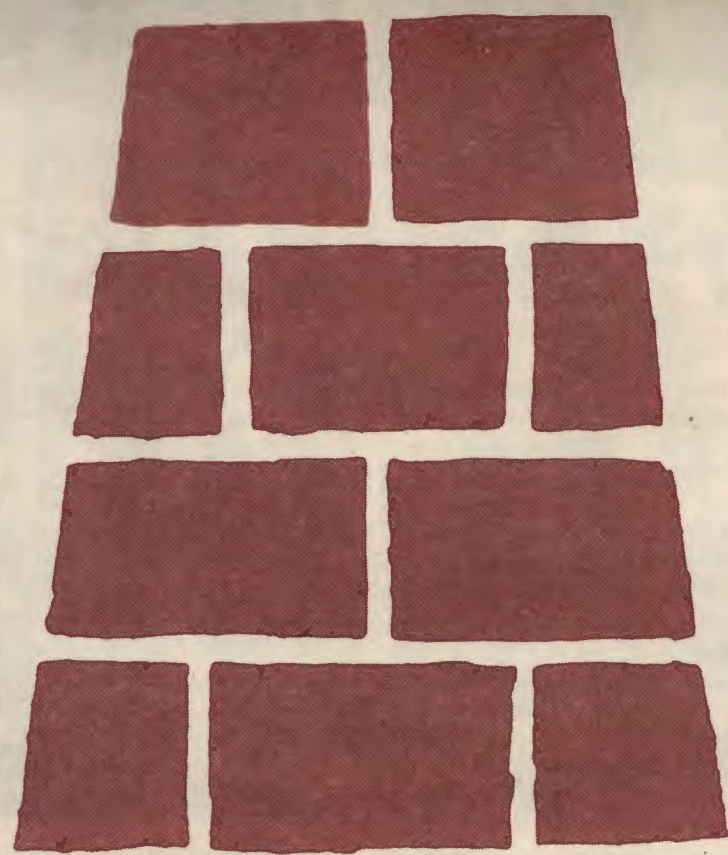
Den bygger både på samarbeid med og innhenting av informasjon fra kontakter både i EF-landa og 3.verden. NORAD og Studieforbundet Ny Verden har gitt finansiell støtte til tiltaket.

Boka egner seg til studier, både i partiet og ungdomsforbunda og i andre fora. Vi vil tilby NTEF boka til sine studieopplegg. Ole Smaadahl er også innstilt på å stille opp som innleder på møter rundt omkring i landet som partiet og ungdomsforbunda arrangerer, såsant visse betingelser for antall personer under 30 år som tilhørere oppfylles!

Ordinær pris på boka vil være 60 kr. Det vil bli laga tilbud til partilag og ungdomsforbunds lag som bestiller flere. Bestill like godt med det samme, så får dere den så snart den kommer fra trykkeriet!

(«Pakketilbudet» vil bli annonsert i KK når boka kommer).

Bestillingen sendes til:
Gøteborggata 8, 0566 OSLO 5.
Bestilling kan også gjøres over
telefon 02-384250

Utfordringer for

«AKP står foran et viktig landsmøte som skal drøfte den revolusjonære bevegelsen i Norge og fornying av AKPs profil. Det skjer i en situasjon der oppløsning i partiet truer lagene», heter det i appellen til medlemmene fra AKPs landsstyremøte. Videre:

«En god del folk har meldt seg ut av partiet eller gått i passivitet. Likevel har vi fortsatt en landsomfattende organisasjon, og partiets medlemmer gjør arbeid som er viktig for utviklinga av klassekampen i Norge, spesielt i kampen mot EF og EØS. Dette skjer samtidig som borgerskapet er på offensiven og et sinnsvakt profittjag griper om seg. Dag for dag forandres livsvilkåra for millioner av mennesker i verden og stadig flere vil lete etter radikale løsninger. Dette vil også skje i Norge.

Rød ungdom kan vise til lovende vekst det siste året, og mye tyder på at

mulighete... parti-
et griper... denne
utfordringer... hjelpe
til med å bygge Rød Ung-
dom. dette inspirerer også
til nytenkning i partiet. Av
andre positive tendenser
vil vi peke på økt oppslut-
ning om RV og opplagsre-
kord for KK.

Vi ber partiets medlem-
mer ta del i landsmøtefor-
beredelsene ved å bruke
laget. Vi tror at små tiltak
fra hver enkelt kan få stor
betydning.

Vi ber derfor om:

- at du møter opp i laget.
- at du uttaler deg om situa-
sjonen og utfordrer laget
til å stille oppgavene for
partiet og lage forslag til
løsninger.
- at du tar stilling til forsla-
gene og velger delegater til
landsmøtet.
- at du er med på å sikre
hele partiets drift gjennom
å styrke økonomi- og kon-
tingentarbeidet.»

SE SIDE 3

RV bygges ut

RV har nå ca. 1500 medlemmer og permanente medlemsgrupper i 55 av de 110 kommunene det ble stilt liste i. Det blir stadig flere medlemmer og grupper, men det går tregere enn målsettingene. Vil målsettinga på 3000 medlemmer fram til sommeren bli nådd? spør RV-lederen Aksel Nærstad som sier det er en dristig målsetting, men at den ikke er umulig.

RV satsar nå på å styrke økonomien for å bygge organisasjonen. Opprettelsen av RV-fondet med målsetting om faste bidrag med direkte trekk fra bank- eller postgiro er ett viktig tiltak. Du kan lese mer om dette fondet og

hvordan du kan betale inne i dette nummeret av Opprør.

RV har flere representanter i kommunestyre og fylkesting enn noen gang før. De er ei viktig politisk kraft i RVs arbeid, og en stor ressurs for hele den revolusjonære bevegelsen. Opprør presenterer alle RV-representantene på midtsidene.

Det legges planer og velges styrer i mange RV-lag for tida. Det er årsmøtetid. Opprør presenterer RV i Asker sin arbeidsplan for 1992, hvilke mål de har, hvilke aktiviteter de planlegger, og hvordan de prioriterer politisk.

SE SIDE 6, 7 OG 8

BLI MED OG BYGG!

OPPRØR

Fellesorgan for AKP og RV

I redaksjonen:

Erik Ness,

redaktør og ansvarlig utgiver,

Birger Thurn-Paulsen,

Tor Otto Tollefsen.

Redigering og layout:

Katrine Malmo

Gøteborggata 8, 0566 OSLO 5

Postgiro: 08230311944

PARTI-
SEKRETÆRENMeldinger
fra landsstyret
i AKP

Landsstyret i AKP har vedtatt forslag til plan for AKP de neste 2 år - planforslaget er trykket i dette nummeret av Opprør. Det skal nå ut til diskusjon i partiet og behandles på landsmøtet. Som det framgår går vi inn for tre «stolper» i arbeidet for å fornye og bygge AKP: Ungdomsarbeid, kampen mot EF/EØS og studier/analyser.

Ungdomsarbeid

Vi har hatt to ungdomskonferanser for partifolk, og planlegger den tredje nå til våren, nærmere innkalling kommer. Rød Ungdom skal ha aktivistkonferanse mot EF/EØS 24-26.april. En konkret målsetting for partiet er å mobilisere ungdom fra sitt sted til denne konferansen, evt. «sponse» reisa for noen. Løpesedler kan bestilles fra RU-kontoret.

Kampen mot EF/EØS

Mange har bestilt EØS-heftet som AKP har gitt ut med artikler og bakgrunnsstoff om EØS. Men fortsatt har vi mange igjen - vi har gode erfaringer med at det faktisk er lett å selge til arbeidskamerater og fra stands. Sjø om EF-domstolen nok en gang har «grepet inn», vil EØS stå på dagsorden i månedene framover. Ta kontakt med partikontoret og bestill flere hefter!

Studier/analyser

I planforslaget har vi konkretisert hvilke studier vi vil starte med. Sommerleiren i år blir et viktig forum for teoretisk debatt, der bl.a. Torstein Dahle og Terje Valen innleder om marxisme. Vi planlegger en konferanse til høsten med tema om verdensøkonomien, nærmere informasjon om dette kommer senere. Videre planlegger vi å gi ut flere debathefter om ulike temaer, bl.a. et med ulike syn på de aktuelle kvinnepolitiske uenighetene (synet på bordellaksjoner og kampen mot prostitusjon). Dette håper vi å ha klart i løpet av våren.

GUDRUN HØVERSTAD

Diskusjonen i AKP har nådd en viss avklaring; de som fullstendig har avskrevet partiet og istedet vil satse på RV, går nå ut. Vi har også oppfylt en viktig målsetting: det har hittil lyktes å få til en «skilsmisse» som gjør det mulig å samarbeide videre i RV.

Avklaringa gir større rom for den lenge savna diskusjonen om hvordan AKP kan utvikles og AKPs problemer løses. Dette er helt nødvendig, også for å hindre at flere folk i denne situasjonen gir opp partiet. Landsstyret har starta, og legger fram sine forslag så langt til landsmøtediskusjonen i partiet. Vi oppfordrer alle medlemmer til å delta i den debatten og legge fram hva de mener er avgjørende for at de vil bli i partiet.

Det er stor enighet i landsstyret om prioriteringa av innretting på ungdom, studier og analyse og kampen mot EF/EØS. Dette er også realistisk. Vi har begynt å få erfaringer med å

starte opp sirkler og bøllekurs for ungdom. Vi har mange medlemmer som er aktive i EF-kampen. Og uansett i hvilken sammenheng vi jobber er det behov for studier og analyse av situasjonen og klassekreftene nasjonalt og internasjonalt. Vi har elementer både av en ny klasseanalyse og av en ny visjon om hvordan sosialisme og kommunisme vil se ut fra de ulike debattene som er ført på 80-tallet. Vi trenger å få hele partiet med til å dra dette sammen og til å slåss for marxismen og kommunismen eksternt. Dette er ikke minst viktig for å diskutere med ungdom.

Samtidig er det fortsatt uenighet om strategien for å bygge opp et kommunistisk parti i Norge. Flertallet i LS vil fornye og bygge AKP, samtidig som en både jobber i og samarbeider med RV. Mindretallet ser i større grad både arbeidet framover i AKP og i RV som ledd i en strategi for å bygge opp igjen et kommunistisk parti.

Hva nå?

LEDER

Noen vil tilstrebe en arbeidsdeling der mer av det eksterne arbeidet flyttes til RV. Noen mener målet fortsatt må være å samle revolusjonære i en organisasjon.

Denne uenigheten kan vi og må vi leve med. Utfordringa ligger i å hindre at den lammer oss. Vi må klare å kombinere diskusjonen om AKP framover med rom for folk med ulike syn på veien. Vi må sette flertallsvedtak ut i livet uten å skvise et mindretall. Vi må kunne leve med at ulikt utgangspunkt vil gi ulike forhold mellom AKP og RV. Vi må være villige til å eksperimentere og la erfaringene i praksis avgjøre hva som er rett.

Landsstyremøtet i februar var lovende. På tross av uenigheten var vi enige om forslaga til sentrale oppgaver framover. Nå er det medlemmenes tur til å legge fram sitt syn.

SIRI JENSEN

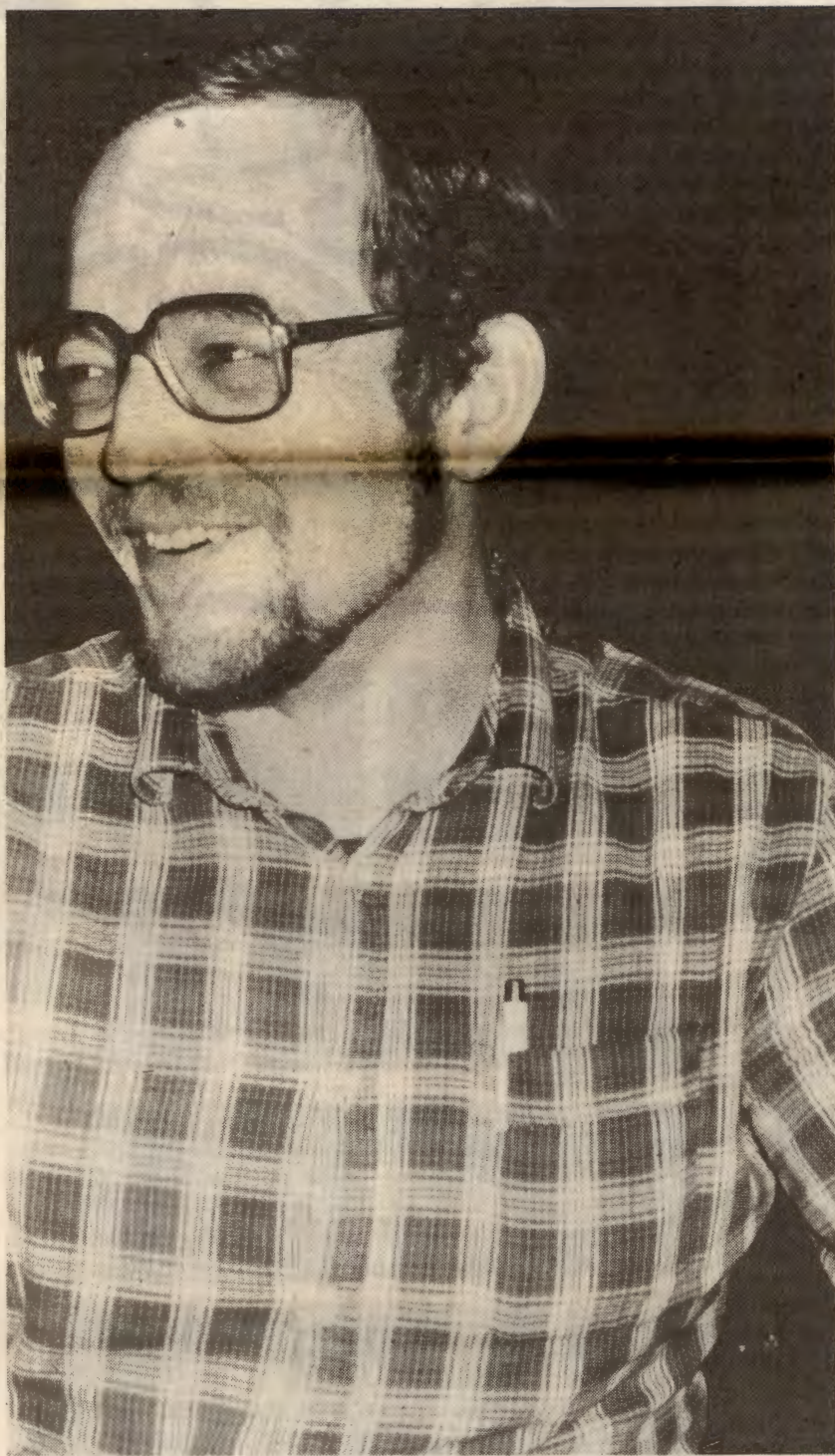
Profil

Arne jobber på Nora mineralvannfabrikk, som er en del av Ringnes, som igjen er en del av et av de store edderkoppnettene i norsk næringsliv, Orkla-gruppen. Her har han vært i mange år, hvorav seks år som heltidstillitsvalgt. I -87 var han tilbake på gulvet, men han har stadig foreningsverv. Lokalt steller han med foreningas feriehjem og er i tillegg representant i Oslo Samorg. Vi lurar på hva slags lærdommer han har trukket ut av seks år som tillitsvalgt på heltid

– Jeg må si jeg lærte mye, sier han. Men i en sånn posisjon kommer du bort i mye, du får vite mye, og du kan fort bli for «flink.» Som motvekt ser jeg mitt positive bidrag slik at jeg skapte bevegelse ved å bygge opp en demokratisk fungerende klubb. Klassebevisstheten til folk ble styrka, men allikevel var det først etter at jeg gikk av at klubben gikk ut i en gå sakte aksjon. Jeg vil si at seks år på kontor var mer enn nok. Faktisk var det jeg kaller andre gangs proletarisering hardere og mer nødvendig enn den første. Samtidig var det betryggende å vite at andre kunne drive arbeidet videre. I det hele tatt er rekrutteringsgrunnlaget i bransjen bra. Jobben krever en viss kompetanse, lønna er bra, og vi har klart å skape et miljø hvor folk kan utvikle seg. Det er et bra grunnlag for å få fram ledere, tillitsvalgte.

– Sosialdemokratiet har skapt en type leder og tillitsvalgt som er en slags «store hvite far», den som ordner opp. Hvordan ser du på rollen som progressiv tillitsvalgt?

– Jeg tror det er noen grunnregler det er viktig å ha med seg. Alle har rett på informasjon, alle viktige avgjørelser skal tas av de det angår, du må ha med deg medlemmene i det du gjør. Det har etter mitt syn vært en viktig feil i AKP-tenkinga her: Bare

Arne Rolijordet sekretær,
Oslo RV

Stadig i farta

saka har vært god og viktig nok har det vært kjørt på enten du har med deg medlemmene eller ikke. Du må ikke misbruke posisjonen din, men skape bevegelse ut fra det faktiske nivået.

– Ellers tror jeg det er riktig å tenke litt store linjer, mot å endre styrkefo-

holdet overfor kapitalen over tid. Jeg mener vi greide det over en periode, men de siste par åra er vi blitt innhenta av kapitalens offensiv. Nå stilles det spørsmål ved inngåtte avtaler og rettigheter som hittil har vært «selvfølgeligheter.» Dette er forøvrig min

innfallsvinkel for å jobbe med RV, satse på RV. Spørsmålet er om det fins en politisk kraft som kan uttrykke interessene til arbeiderklassen, og det viktigste da tror jeg blir å stille opp alternativer til kapitalismen ved gjennomtenkte program og linjer. Det må være en offensiv politikk basert på klasse-interessene sammen med systemkritikk. Jeg tror faktisk at kapitalismen er i ferd med å nå yttergrensene sine. Den har ikke lenger råd til å fø på folk, bryr seg ikke om alle sosiale «utskudd», kort sagt, kapitalismen velter byrdene over på folk. Hvis folk skal få det bra må økonomien organiseres på en annen måte.

– Kan du utdype litt hva du ser som viktig innafor RV-arbeidet framover

– Hvis vi skreller vekk ideologien i debatten, så er kjerna i situasjonen nå slik at infrastrukturen i AKP er i ferd med å rakne, mens det ikke er bygd ny infrastruktur i RV. Jeg tror ikke vi kan få noe nytt revolusjonært arbeiderparti uten å bygge det opp fra grunnen. Faren nå er at mange kan gå i passivitet, at det blir et for stort personlig løft å skape noe nytt. Ut fra det vil jeg våge påstanden at det at jeg tapte ledervalget i Oslo RV kan ha en viktig signaleffekt som har med det å gjøre at mange sitter på gjerdet og venter på at noen skal begynne og vinne noen slag. Folk har fått nok av en partikultur hvor den indre kampen om linjene blir viktigst. Folk føler at de kan gjøre en god jobb lokalt - utafør partier, men det blir det ikke noen revolusjon av. Vi trenger det bevisste, samlende elementet. Men dette bevisste må være anderledes enn tidligere, avslutter Arne Rolijordet, en aktiv og travel mann som haster videre til nye gjøremål etter intervjuet en søndag ettermiddag. Han har ikke på noen måte lagt inn årene,

BIRGER THURN PAULSEN

Klassemakt og produksjonspunkt

I klassisk, sosialistisk teori og strategi har en tenkt seg at arbeiderklassen først og fremst framstår som klasse i forhold til det som vanligvis blir kalt «produksjonen», skriver Kjersti Ericsson i kapitlet «Klassemakt og produksjonspunkt». Opprør trykker her utdrag av dette kapitlet.

Det er der utbygginga foregår. Men det er også stillinga i produksjonen som er grunnlaget for arbeiderorganisering og arbeidermakt. Her kan arbeiderklassen uttrykke styrken sin, blant annet gjennom bruk av streikvåpnet. Den første, sosialistiske staten fikk navnet sitt etter arbeiderrådene - sovjet, arbeidernes organisasjon med utgangspunkt i «produksjonspunktet». I sin mest revolusjonære periode organiserte også den norske arbeiderklassen seg i arbeiderråd (Bull.s.256):

«Ved nyttårstider 1918 begynte arbeiderne i treforedlingsindustrien ved Dramselva og i jernindustrien i Kristiania å danne *arbeiderråd*, etter mønster av de russiske sovjetene. Grunnheten for arbeiderrådene er ganske enkelt alle arbeidere ved en bedrift./.../ De sveiste hele arbeiderklassen fastere sammen uten hensyn til faglige skillelinjer.»

En må stille spørsmålsteget ved Bulls påstand om at arbeiderrådene sveiset *hele* arbeiderklassen sammen. Arbeiderkvinner uten yrkesarbeid hadde ingen mulighet til representasjon. Arbeiderrådenes fremste oppgave var å trappe opp dyrtids-

kampen etter nederlaget for dyrtidsaksjonene i 1917. Da som nå var det kvinnenes oppgave å sørge for at familien fikk mest mulig ut av knappe midler. Dyrtida formet kanskje deres perspektiv sterkere enn mennenes. Hadde de og deres perspektiv noen plass i kampen? I så fall har det ikke etterlatt noen spor i Bulls framstilling.

Beatrix Campbell (1984) skriver om gruvesamfunnene i England at kvinnene i praksis var fratatt stemmeretten («disenfranchised»). Arbeidet deres var nødvendig for at gruvene skulle fungere. De stilte opp med mat, med badevann og vask av arbeidstøy når ektemenn og sønner kom fra skiftet i gruva. Hva det betydde av slit og møkk før baderommes og vaskemaskinens tid, kan en bli svimmel av å tenke på./.../ Men trass i alle disse ulempene hadde gruvearbeideren også noen fordeler av tingenes tilstand (s.106):

«Hjemmet dreide seg om *hamog* hans behov. Hans kvinne arbeidet for ham. Det var en personlig kontroll over kvinners tid og arbeid. Gruvearbeiderens ønske om personlig kon-

troll bidro også til å skaffe gruveeierne det arbeidet som gjorde gruvearbeiderens arbeid mulig, helt gratis.»

Fagforeningene var organisert ut fra produksjonspunktet. Å slåss for å lette kvinnenes arbeid, ble dermed ikke noen «naturlig» oppgave for dem, siden kvinnenes arbeid foregikk i hjemmet. Men som sitatet viser, var det en nøye sammenheng mellom den direkte utbygginga av gruvearbeideren i gruva, og den indirekte utbygginga av kona hans i hjemmet. Begge deler inngikk i den helhetlige prosessen som gruveeierne trakk profit ut av. Men arbeidernes organisasjoner i gruedistriktene interesserte seg bare for halve prosessen.

I dagens Norge er halvparten av den yrkesaktive arbeiderklassen kvinner. Men fortsatt er det slik at fagbevegelsen i all hovedsak er oppatt av det som foregår på «produksjonspunktet». At kvinnelige arbeidere er dobbeltarbeidende, står med ett bein i hjemmet og ett bein i arbeidslivet, og at dette preger livet deres på alle områder, har foreløpig ikke fått noe særlig gjennomslag i fagbevegelsens prioriteringer og

arbeidsmetoder.

Å se på organisering ut fra produksjonspunkt som den «naturlige» formen for klasseorganisering, er derfor problematisk. I slik oppfatning av hva som er «naturlig», ligger usynliggjøringa av kvinnene og kvinnearbeidet i hjemmet innebygd. Og dermed blir den patriarkalske orden akseptert uten spørsmålsteget.

Dette betyr ikke at organisering ut fra produksjonspunkt, i fagforeninger og i andre former, ikke er uhyre viktig, både for kvinner og menn. Noe annet blir det å si at dette er klasseorganiseringa. I mange kamper har det også vist seg at det i tillegg til fagforeningsorganiseringa trengs andre typer. Kampen for nytt aluminiumsverk i Tyssedal, som pågikk i over ti år, er et eksempel./.../ Tyssedal visste kvinnene at hvis aluminiumsverket ble nedlagt, var det svært mye annet som raknet. Med dette perspektivet klaret de opp på barrikadene./.../

Flere år etterpå kommenterer hun (Sigrun Instefjord, red.) sjøl kvinnes rolle i kampen for Tyssedalsamfunnet slik i et intervju (Klassekampen, 8.mars 1988):

«“Leve Tyssedal” ble oppretta i kjølvannet av streika i Tyssedal. Kvinnene hadde et stort behov for å bruke krefter for lokalsamfunnet. I fagforeningene hadde de ikke stemmerett, de ble koner gift med mennene sine. Da det var permitteringer i Tyssedal, ble 130 menn sendt på vegarbeid med ei reise på 3 timer. De måtte stå opp klokka fem om morgnen, og var heime seint på ettermiddagen. Kvinnene fikk større ansvar for hus og heim, og for alle praktiske ting som må gjøres. I ett års tid var kvinnenes liv å jobbe og sove, men det var det ikke lett å få fram i lyset.»

Hvis utgangspunktet for arbeiderklassens organisering og kamper utelukkende defineres som «produksjonspunktet», blir det for snevert. «Det trengs også kamp- og organisasjonsformer som gjør helheten i kvinnelivet synlig, og som kan sette kampen i «produksjonen» og kampen i «hjemmet» i sammenheng, slik gruvearbeidernes fagforeninger *ikke* gjorde.

La oss holde fast ved den tradisjonelle inndelingen i basis (teknologi, økonomi mv.) og overbygning (klasser, kultur, politikk mv.) som Marx gjør, og finne ut hva nytt Kjersti Ericsson har å bidra med, skriver Tollef Hovig i denne artikkelen.

På side 13 i boka si har Kjersti Ericsson (KE) et kapittel hun kaller «De To Modellene». Her setter hun noen sentrale kjennetegn ved det hun kaller «den klassiske modellen», opp mot det hun selv finner fornuftig. Allerede her gjør hun etter mitt skjønn en feil hun sliter med videre i sin ideverden. Hun tar ikke noe oppgjør med det hun kaller den klassiske modellen, og gjør ingen gjennomgang for å påvise hva som er feil ved den såkalte klassiske modellen. Hun bare trekker fram elementer av den som hun ikke liker, og sier at de bør erstattes med noe annet. Da blir hun sittende med resten av denne modellen i hodet, likt og ulikt.

Mange har kritisert AKP opp gjennom åra for aldri å ta noen oppgjør med det de har stått for, og eventuelt forlatt, kanskje med rette, KE har jo vært partileder i mange år. La oss så undersøke hvilke elementer i det Marx kaller basis KE uttaler seg om. Jeg må innrømme at det ikke har vært like lett da boka er svært full av antydninger, synginger o.l. og svært løst

vært oppfatninga til nå (f.eks. på side 34), men land i den 3 verden.

Slike hentydninger fins mange steder i boka, selv om hun helst unngår å si det rett ut. Dette er en diskusjon vi er nødt til å ta. Jeg tror, i motsetning til KE, at sosialisme er en produksjonsmåte, som forutsetter en ferdig utviklet kapitalisme, og derfor at verden ennå ikke har sett den første sosialistiske revolusjon. Jeg tror og KE tar feil når hun antyder at den fattige verden er det kommende sosialistiske brennpunkt.

Planøkonomi

Det neste temaet hun kretser rundt, er planøkonomi kontra markedsøkonomi. Jeg synes hun her har et helt tradisjonelt, eller klassisk grep, om man vil. Eneste forskjellen fra det gamle er at planen skal demokratiseres. Den som har lest hyldningene i «Røde Fane» på 70- og 80-tallet, til den uendelig demokratiske planprosessen i Albania som var sikret både horisontalt og vertikalt, kan kanskje forbauses over at talsmannen for det samme parti mener planprosessen kan gjøres ennå mer demokratisk, men sånn er det altså. Min oppfatning er at sosialistisk samfunn må gjøre seg bruk både av marked og plan som *virkemidler*.

Et annet tema hun tar opp dreier seg om spørsmålet om statseie og synet på staten,

undertrykte mennesker i sør. En sosialisme som er verdt noe, må løse flertallets problemer. Det er flertallet som spiller hovedrollen.» Dersom man sier A under basis, må man logisk nok si B her.

2. Kvinneperspektivet. Dette er vel i grunnen litt eldre materiale fra KEs hånd, som dreier seg om en oppvurdering av reproduksjonsprosessen, og følgelig kvinners samfunnsmessige rolle. Jeg har litt problemer med å se hvor dette er koblet til sosialismeteorien hennes, utover oppvurderingen av kvinner som revolusjonær kraft.

Hverdagslivet

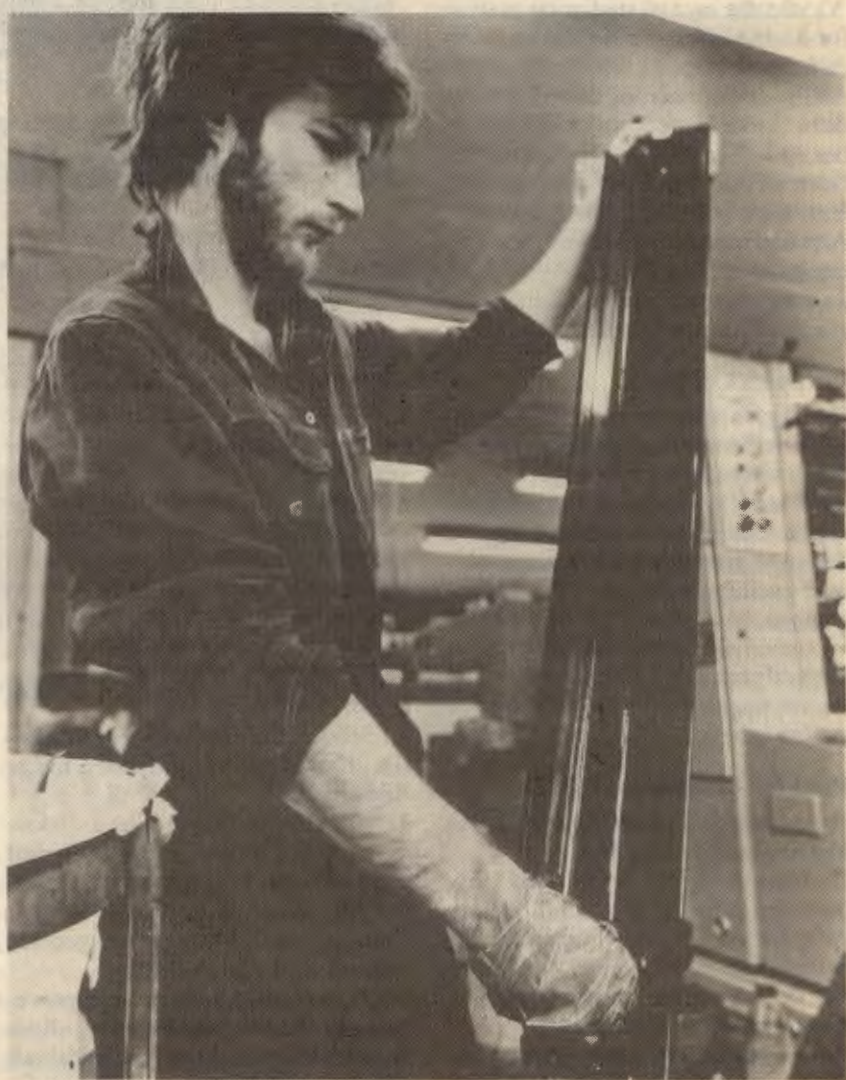
3. Metoden for revolusjonær tenking er et annet aspekt KE vier stor oppmerksomhet, hun mener det hun kaller hverdagslivsperspektivet er en svært fruktbar tenkemetode. Uten at jeg har satt meg spesielt inn i det, synes jeg en sånn tankemetode må være svært utilstrekkelig, og i sitt vesen ganske konservativ. Dersom hverdagslivet skal være vårt perspektiv, blir det vel svært vanskelig å fange opp viktige samfunnsmessige forandringer som foregår utenfor hverdagslivets perspektiv (f.eks. forandringer i profitraten), og studere de konsekvensene de vil få for samfunnet, og i senere instans hverdagslivet. Jeg tror den metoden som kalles den historiske materialismen kanskje kan være vel så god, uten at jeg skal gå i detalj om den her.

4. KE lanserer en strategi for en enhetsfront, og argumenterer for at arbeiderklassen skal være sentrum i den. F.eks. på side 100. Dette er utsagn jeg ikke har problemer med å slutte meg til, problemet mitt er at jeg ikke kan se at dette henger logisk sammen med KEs argumentasjon forøvrig. KE argumenterer for befolkningen i den fattige verden som de sentrale revolusjonære krefter. Dernest framstår kvinnene og da særlig de dobbelt undertrykte arbeiderkvinnene i den fattige verden som sentrale. Så behandles miljøbevegelse og arbeiderklasse omtrent likeverdige.

Arbeiderklassen

Arbeiderklassen er først og fremst interessant i kraft av sin innsats for lokale saker (Tyssedal, Vålerenga, eller som negativt eksempel i forhold til å være solidarisk med den rike verden mot den fattige. Se side 204 i kapitlet, «Den som undertrykker andre kan ikke selv være fri.»

Klasser ...

Ericssons sosialisme

sammensatt, men noen standpunkter går igjen.

Revolusjon

For det første er det spørsmålet om hva en sosialistisk revolusjon er, og dermed hvor den sannsynligvis vil utvikle seg. Her framstiller KE den klassiske modellen etterrettelig og bryter også med den. Hennes uetterrettelighet består i at hun tror den klassiske modellen forutsetter at den kapitalistiske storproduksjonen skal være trengt igjennom og dominerende i hele verden, f.eks side 98. Dette har aldri vært noen forutsetning for den klassiske modellen, men ved å påstå det, gjør hun det lettere å kjøpe sine standpunkt i denne saken. De har hun formulert flere steder i boka, og essensen er at det sannsynlige arnested for en sosialistisk revolusjon, ikke er den industrialiserte verden som har

kontra privat eie. Dette synes hun er problematisk, noe jeg kan si meg enig i, men jeg synes hennes løsning, som bare er en demokratisering av staten og statseieendommen virker svært enkel. Jeg kan ikke se at KE har noen særlig ideer/forandringer mht. det som tradisjonelt har vært basis enn disse tre forholdene.

Når det gjelder hennes syn på overbygning skjer det atskillig mer.

1. Det første standpunktet er logisk begrunnet av det første forholdet i basis. Den revolusjonære sosialistiske krafta fins idag først og fremst i den fattige verden. F.eks. side 38: «En av de store utfordringene for revolusjonære i Vesten, er å bryte med forestillinga om våre egne land som stedet der den egentlige sanne sosialismen kan skapes. Vi må slutte å se på oss sjøl som mønster, de andre som avvik. For det første bor flertallet av jordas utbygta og

B

oka

«Den flerstemmige revolusjonen»

er et oppgjør med den tradisjonelle

marxismen, slik den blant annet har kommet

til uttrykk i Sovjet og de øst-europeiske

landene, og et oppgjør med det en kan kalle

den vestlige radikale tenkningen og

politikken, heter det i omtalen bak på

omslaget av Kjersti Ericssons bok.

Opprør har fått to innlegg, fra Tollef Hovig

og Ebba Wergeland, som vi presenterer på

disse to sidene, sammen med et utdrag fra

boka. Følg med og delta i debatten. For du

har vel lest boka?

...og kvinner

Stalinsmen var uttrykk for typiske trekk ved mannssamfunnet: Kampen for personlig makt og karriere, kampen om toppposisjoner. Tenkemåter og menneskesyn fra det gamle kapitalistiske samfunnet lever videre i kommunistpartiene.

Det er ingen «borgerlig feminist» som analyserer stalinismen på denne måten, men en gammel bestemor fra Øst-Tyskland som ble intervjuet av svensk fjernsyn høsten 1990. Hun hadde vært med i det tyske kommunistpartiet siden ungdomsårene, aktiv i den antifascistiske kampen i mellomkrigstida, og i tysk motstandsbevegelse under 2.verdenskrig.

For noen ble opprettelsen av den øst-tyske staten en sjanse til å gjøre karriere på partimedlemskapet. Hun opplevde tvert imot at myndighetene avsatte henne som leder for internatskolen for foreldreløse, som hun sjøl startet like etter krigen. (En mann overtok stillingen.) Hun var fortsatt partimedlem. Men analysen av stalinismen summerte opp hennes egne erfaringer: Dette var kommunistenes arvegods fra kapitalismens mannsamfunn.

Hva slags oppgjør?

Jeg tror hun ville kjent seg igjen i det Kjersti Ericsson skriver om den sosialistiske tradisjonen i den nye boka si, «Den flerstemmige revolusjonen»: «Det trengs et djupere oppgjør med den kapitalistiske og patriarkalske tradisjonen enn det revolusjonære hittil har tatt. Det blir et oppgjør med elementer som langt på vei er felles for den tradisjonen revolusjonære har plassert seg i og den tradisjonen de har kjempet mot.» Akkurat nå er

det mange og høyst ulike røster som krever at sosialister og kommunister «tar oppgjør» med fortida, med kommunismen og «stalinismen». Det inviteres til rituell avsverving av fortida og jakt på sydebukker, oppgjør på kapitalismens premisser med «guden som sviktet». Oppgjør med opprøret. «Den flerstemmige revolusjonen» åpner for en helt annen type oppgjør, i stikk motsatt retning, bort fra kapitalismen.

«Virkelig grunnleggende forandring krever at folk ser seg sjøl som skapere av kunnskap og mening, og som aktivt handlende i å forme samfunnet og sitt eget liv», skriver Ericsson.

Kapitalismens konkurransesamfunn knytter menneskenes (menns) identitet og verdi som personer til det å ha noen under seg, for å bruke en formulering fra boka. Bestemoren i Øst-Tyskland fant det samme menneskesynet igjen i stalinismen. Konsekvensen av en slik oppfatning av menneskers verdi, må bli forakt for dem som ikke har makt: forakt for svakhet. Et slikt menneskesyn får opprørene til å oppføre seg nøyaktig som undertrykkerne de vil bekjempe: andre mennesker blir bare midler til å nå det store målet, produsenter, soldater, «masser» uten ansikt. Uten et oppgjør med dette menneskesynet, kan opprørene sjøl bli det største hinderet for «virkelig grunnleggende forandring».

Troverdige allierte

Det er nok av «arvegods» fra kapitalismens ideologi å gjøre opp med. Vil vi ha troverdighet som den 3.verdens allierte, må vi kvitte oss med eurosjåvinismen. Europeiske kommunister

har med rette blitt avvist utenfor Europa når de har framstilt den blodige imperialismen som «historisk progressiv» fordi den åpnet for industrialisering og proletarisering. Marxister har hatt en teori om sosialismen som forutsatte at resten av verden først måtte bli som Europa: En høyt utviklet (europeisk) kapitalisme var det nødvendige forstadiet for sosialismen.

Når derfor Ericsson setter opp en annen modell for kampen for sosialismen, gjenoppretter hun forbindelsen med revolusjonære i den 3.verden, som for lengst har forkastet faseplanen fra Europa. Som Mao i Kina insisterer de på å ta utgangspunkt i den konkrete, hjemlige virkeligheten. Avsky for eurosjåvinismen har fått mange av dem til å avvise alt som smaker av marxistisk og kommunistisk tradisjon fullstendig. Men oppgaven de stiller seg, er den samme: Hvordan bryte med det imperialistiske systemet, og skape framtidssamfunnet? Kapitalismen og imperialismen er et globalt system. Derfor er alliansen mellom oss nødvendig, og svarene de finner får konsekvenser for oss også. Vi fører ikke hver vår kamp, men «en sammenhengende kamp der vi slåss fra forskjellig utgangspunkt», slik Ericsson skriver. Den europeiske venstresidas eurosjåvinisme rammer oss sjøl ved å legitimere imperialismens metoder til å opprettholde makta: fra staltlig rasisme og millionærenes EF-fellesskap til Gulf-krig.

Et nytt veiskille

Den kommunistiske bevegelsens historie er full av eksempler på at virkeligheten setter teorien til veggs, og krever nye svar og nye forklaringer.

Ved slike «veiskiller» er det alltid noen som velger retning etter den herskende klassens virkelighetsoppfatning, og «innses» at opprør mot den er dumhet, galskap, eller forræderi. Andre velger opprøret mot kapitalismens og imperialismens sannheter, selv om de ikke har alle svarene.

Spørsmålet om arbeiderklassens rolle har vært et slikt veiskille. Skulle arbeiderne være mål for milde gaver fra et opplyst borgerskap, eller var de kapitalismens banemenn? Den kinesiske revolusjonen skapte et tilsvarende veiskille, ved å plassere den 3.verdens fattigbønder i spissen for kampen mot imperialismen. Sovjet-partiet godtok det ikke. De gjorde sjøl krav på lederrollen i spissen for «den sosia-

listiske verden» og ville diktere frigjørings-bevegelsene.

De viktigste «veiskillene» i sosialismens og kommunismens historie henger sammen med at nye klasser og grupper har tilkjempet seg makt til å presentere sin virkelighet, som sprenger rammene for gamle oppfatninger. Det var arbeiderklassens og fattigbøndernes egen kamp som gjorde dem synlige, eller riktignere: ikke til å overse lenger. Kvinnekampen stiller dagens opprørsbevegelser overfor samme type valg: Vil de ende opp som imperialismens og kapitalismens allierte, eller møte utfordringen med nyorientering? I Ericssons «Søstre, kamerater» var kvinnekampen hovedtemaet. I «Den flerstemmige revolusjonen» understrekes den allmenne betydningen av kvinnekampen.

spektivet for sosiale opprørsbevegelser, og spesielt for marxistisk og kommunistisk teori og praksis. Det nye veiskillet for den marxistiske bevegelsen kan formuleres slik med Ericssons egne ord: « - en strategi som behandler kvinner som «en spesiell sosial gruppe» med en del rettferdige delkrav, er dømt til å mislykkes. Gjennom en slik strategi kan en verken oppnå full kvinnefrigjøring, eller nå de overordna målene til revolusjonære bevegelser: slutt på materiell og sosial nød. Slutt på alle klasseskiller.» Og videre: «Kvinnekampen må bygges inn som et grunnpremiss i strategien. Det gjøres ikke ved å klaske på noen nye elementer her og der. Hele byggverket må forandres fra bann.»

Den flerstemmige diskusjonen

Dette er ei bok om marxistisk teori, et tema som antakelig flere enn jeg er vant til å overlate til dem vi tror kan det, «ekspertene». Men ekspert-troen er også en del av ideologien som stabiliserer kapitalismen og svekker folks evne til å handle på egne vegne. I vårt samfunn går klasse- og kjønnsundertrykkingen igjen i forholdet mellom «eksperter» og «lekfolk». Denne boka utfordrer også ideen om at politikk skal være forbeholdt eksperter. Den er skrevet slik at mange kan kjenne seg igjen. Det handler om problemer vi sjøl har opplevd, kamper vi har stått i, spørsmål vi har stilt oss. Folks beskrivelse av sin egen virkelighet presenteres på linje med klassikersitat og marxistiske kjendisier. For å forstå trenger vi flere perspektiver enn det mannlige heltidsintellektuelle kan gi oss. De færreste skriver tankene sine om politikk i bøker. Boka gir oss tilgang til dem likevel: Sigrun Instefjords erfaringer fra kampen for Tyssedal, beretningene om Telanga-opprøret i India slik kvinnene som deltok så det, intervjuet med aktivisten fra Vålerenga Vel som forteller hvordan beboerne der driver «miljøkamp, kulturkamp, anti-rasistisk kamp, kamp for tilhørighet og trygghet på en gang».

Erfaringene fra «hverdagslivet» forsvaret sin plass. Og vi som leser og kjenner oss igjen i det de sier eller står for, tenker: Kanskje er dette likevel vår debatt også, ikke bare «ekspertenes»?

Boka kan brukes

«Nye svar må bæres fram av sosiale krefter og bevegelser. Kvinnekampen er en slik bevegelse.» skriver Ericsson. Hennes egen evne til å stille spørsmålene på nye måter, og åpne for nye svar, henger sikkert sammen med at hun i mange år sjøl har stått

Oppgjør og opprør

midt i klassekampen og kvinnekampen. Få marxistiske intellektuelle har så god tilgang på levende eksempler til teorien fra egen erfaring.

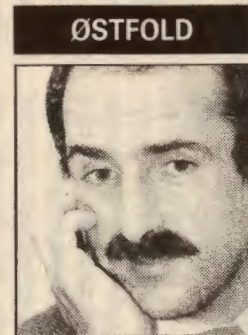
Arbeidet er ikke ferdig. Mye er skisser og forslag, spørsmål mer enn ferdige svar, slik hun sjøl sier. Nettopp derfor gir boka et godt diskusjonsgrunnlag for alle som ser at jorda ikke kan bære kapitalismen stort lenger, og sitter med de samme vanskelige spørsmålene: Hvordan gjør vi slutt på kapitalismen, og hva er alternativet?

Det er riktig at «nye svar må bæres fram av sosiale krefter og bevegelser». Men det er jammen også viktig at enkeltpersoner i disse bevegelsene greier å formulere det mange tenker - analysere det og bringe det tilbake i ei bok som denne.

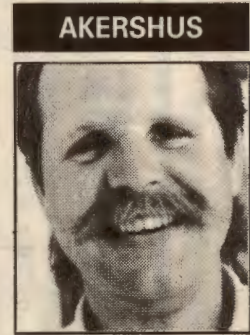
EBBA WERGELAND

RV-GALLERIET 1992-96

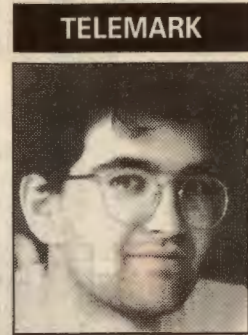
Fylkestingsrepresentanter

ØSTFOLD
Jon Michelet

AKERSHUS
Aksel Nærstad

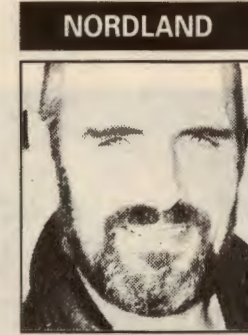
TELEMARK
Ketil Kvist

HORDALAND
Håkon Aase

SØR-TRØNDELAG
Peder M. Lysestøl

NORDLAND
Einar Jetne

TROMS
Aud Karin Bjørn

Kommunestyrerepresentanter

ØSTFOLD
MOSS
Petter Johansen

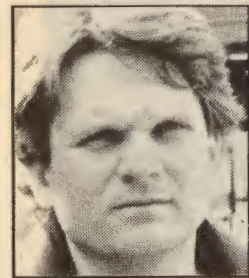
OSLO
OSLO
Erling Folkvord

AKERSHUS
OSLO
Athar Ali

AKERSHUS
NESODDEN
Åse Ribe

BÆRUM
BÆRUM
Stein Stugu

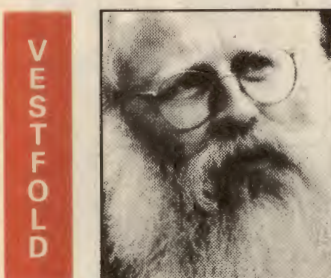
OPPLAND
ASKER
Elisabeth
Sommerfeldt

OPPLAND
LILLE-
HAMMER
Gudmund Moren

BUSKERUD
KONGSBERG
Veslemøy
Fjerdingsstad

VESTFOLD
BORRE
Alf Henriksen

BORRE
BORRE
Terje Randem

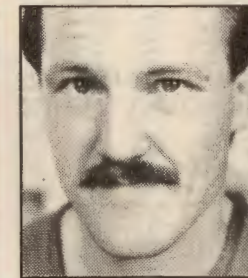
SANDEFJORD
SANDEFJORD
Torstein Trogstad

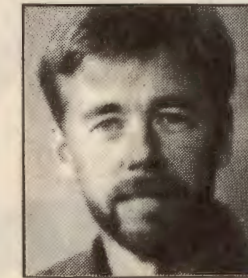
NØTTERØY
NØTTERØY
Jørn Magdahl

TELEMARK
NØTTERØY
Elisabeth Hansen

PORSGRUNN
PORSGRUNN
Bjarne Berg Wig

PORSGRUNN
PORSGRUNN
Jens Petter Berg

SKIEN
SKIEN
Vigdis Bringsvær

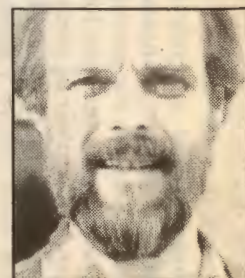
NOTODDEN
NOTODDEN
Morten
Halvorsen

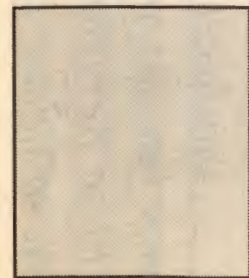
NOTODDEN
NOTODDEN
Borgar Løberg

NOTODDEN
NOTODDEN
Mary-Ann
Bjørnflaten

KRAGERØ
KRAGERØ
Ole André
Engrav

BAMBLE
BAMBLE
Ole Dyrkorn

BAMBLE
BAMBLE
Hans Ødegård

AGDER
AGDER
RISØR
Knut Henning
Thygesen

AGDER
AGDER
KRISTIANSAND
Knut Nærum

HORDALAND

BERGEN
Torstein Dahle

BERGEN
Tor Sundby

ODDA
Vidar Våde

ODDA
Solveig Våde

ODDA
Terje Kollbotn

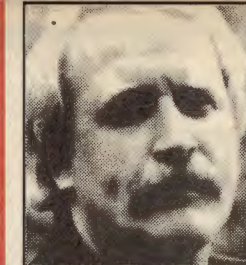

VOSS
Arne Arnesen

VOSS
Ruth Jørgensen

FJORDANE
SOGN OG
FJORDANE

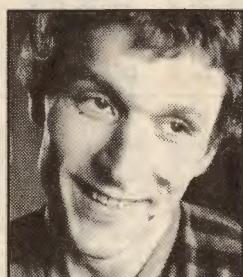
HØYANGER
Magnar Wøien

VÅGSØY
Kjell Oldeide

STRYN
Oscar Tenden

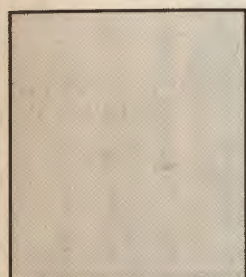

BALESTRAND
Age Eitungjerdet

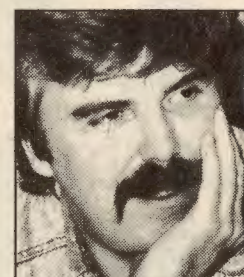

FØRDE
Knut Solberg

ROMSDAL
MØRE OG
ROMSDAL

MOLDE
Odd Steinsholt

KRISTIANSUND
Stein Kristiansen

ÅLESUND
Bente Volder

TRØNDELAG
SØR

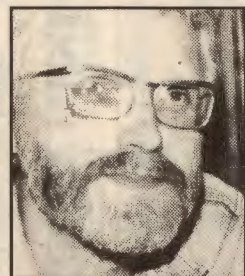

TRONDHEIM
Astri Holm

TRONDHEIM
Jann Krangnes

NORDLAND

BODØ
Brigt Kristensen

BODØ
Ebba Engan

BODØ
Tone Fagerland

BODØ
Barbro Stavang
Erdal

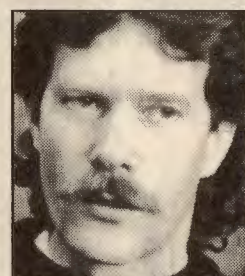
ALSTADHAUG
Margit Steinholt

RANA
Geir Borkvik

SALTDAL
Olav Eldøen

VÅGAN
Svein Olsen

VÅGAN
Magnhild
Kristiansen

TROMS

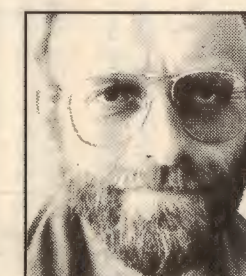
HARSTAD
Frode Bygdnes

TROMSØ
Charlotte
Kristiansen

TROMSØ
Eli Berg

BALSFJORD
Torgeir Engstad

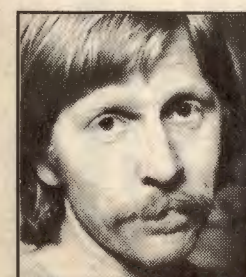
FINNMARK

ALTA
Øystein Røsland

ALTA
Kristin Risan

HAMMERFEST
Alvin Vaseli

FERIETUR TIL -

Internasjonalt utvalg i AKP jobber med et tilbud om kombinert ferie- og studietur til Tyrkia og Kurdistan til sommeren. Opplegget er i grove trekk:

Bruke en ordinær «pakketur» til Tyrkia som «stamme». Vi avklimatiserer oss først et par dager ved Egeerhavet. Deretter til Istanbul noen dager - både som turister og for å kunne snakke med tyrkiske og kurdiske venner der.

Fra Istanbul tar vi fly til Diyarbakir; hovedstaden i den delen av Kurdistan som ligger i Tyrkia. Vi legger opp utreiser i området rundt. Det konkrete opplegget her må avpasses den aktuelle situasjonen. Men, nokså sikkert vil det inneholde noen dager i området ved Van-sjøen. Også innlagt en fjelltur.

Returen til Egeerhavet går først med buss til Ankara. Etter en dag der, videre til hotellet ved Egeerhavet, hvor vi er en til to dager før hjemreisa.

Vi jobber foreløpig både med en 2 ukers tur og en 3 ukers. Begge med avreise 25.juli. Dvs. retur henholdsvis 8. og 15.august. Men, etterspørsel og ønskene til deltakerne vil kunne endre på dette. Klima- og prissmessig ville det vært gunstig å skyve turen så langt ut i august som mulig. Men, siden vi vil prioritere ungdom til turene, legger skoleferien visse rammer

Maks personer per gruppe vil være 12 for denne typen tur.

Foreløpig prisanslag: ca 6000 for 2 uker og 7000 for 3 uker. I tillegg vil komme matutgifter (som ikke behøver å bli mer enn ca 800 for 3 uker)

For foreløpig påmelding eller mer informasjon: Internasjonalt utvalg Gøteborggata 8, 0566 OSLO 5 TLF: 02-384250.

Dersom det skulle vise seg å bli rift om plassene, vil de som har meldt sin interesse innen 6.april ha forrang. ARNLJOT ASK

Kurdistan?

**RØD
ROSE**

Kollektivt løft

Rosen denne gangen er kollektiv. Klassekampen er, ved siden av Aftenposten, omtrent den eneste avis som øker i norsk avisflora for tida. Vår ros(e) går til alle som har gjort det mulig. Ved første øyekast tenker vi kanskje - for en jobb løsselgerne, ringerne og alle salgsfolkene har gjort. Tenker vi litt videre er det klart at det er resultatet av en utrolig innsats på alle plan, innover og oppover og nedover i bygget. Folkene i distribusjonen, på Duplotrykk og de som skriver, redigerer, lager layout, eller er på desken.

Alle har stått på langt utover det «normale.» Hva som sånn sett er normalt der i huset er vel forresten ikke godt å si. Det er et visst poeng at det slett ikke er første gangen folk der har lagt inn ekstra innsats for avisa vår - Klassekampen.

Mannlig kjønnsjukdom?

Illustrasjon: Käthe Kollwitz

For amerikanske kvinner er det ikke langt unna femti prosent sannsynlighet for at de blir utsatt for forsøk på voldtekt eller gjennomført voldtekt i løpet av livet. Skulle det bekymre norske menn? Hvis en leser en bok av en amerikansk sosiologiprofessor ved navn Diana Scully er muligheten der. Boka er en studie av seksuell vold basert på intervjuer av menn, dømt og fengslet for voldtekt.

Hennes innfallsvinkel er at seksuell vold er av sosio-kulturell opprinnelse: «Menn lærer å voldta.» I motsetning til teorier, myter om at det er noe galt med hodet til menn som voldtar. Hun har brukt voldtektdømte som sett under ett gir ekspert informasjon om en seksuelt voldsom kultur. Voldsom og kvinneundertrykkende. Hun sier det slik: «Å være mann betyr rett til å disiplinere og straffe kvinner.» Handlinger mot objekter er ikke særlig følelsesmessig belagt. Når kvinner er objekter, et stykke eiendom, blir menneskelige, følelsesmessige «regler» lett uvedkommende. Hos en ung mann hun intervjuet kom dette fram på sitt mest ekstreme og groteske: «Voldtekt er en manns rett. Hvis en kvinne ikke vil gi det, bør en mann ta det. Kvinner har ingen rett til å si nei. Kvinner er til for sex. Det er det eneste det er noen vits i med dem. Noen kvinner tar heller i mot juling, men de gir alltid etter, det er det de er til.»

Er det sånn her da? Har dette noe med vår virkelighet å gjøre? USA er et voldelig samfunn. Er vi sånn. Er det farlig for kvinner i Norge? Er det farlig å gifte seg? Er det farlig å gå aleine gjennom Slottsparken? Er ikke likestillinga kommet mye lenger her?

Om ikke risikoen for overgrep ligger opp mot femti prosent(?), så er det ille nok. Vi er en del av den samme kulturen. Det kommer til uttrykk når det ikke er noe særlig å sjekke opp en dame som har vært sammen med en du ikke liker. Da er hun nærmest besudlet. Det kommer til uttrykk når to maskerte menn bortfører og voldtar en 14 års jente. Hva er det med menn i vårt samfunn? Diana Scullys bok går ikke akkurat fram til konklusjonen at alle menn er potensielle voldtektforbrytere. Men, på bakgrunn av teorien om at det er kulturelt betinget, betinget av ett kjønns dominans over det andre, spør hun hvorfor ikke alle menn voldtar! Hun betegner voldtekt som en forbrytelse med lav risiko og høy uttelling. Overgrep mot kvinner innebærer mindre risiko for straff enn overgrep mot menn, eller målt mot en rekke andre forbrytelser. Det handler om straff, hevn - enten mot en spesiell kvinne eller mot kvinner som kategori - tilgang på ellers uoppnåelige kvinner, eller en «bonus» i tillegg til et innbrudd.

En annen side av saken, som

underbygger at det ikke dreier seg om spesielt syke menn, er det som skjer i den lille, koselige familien. Det er dessverre sånn at familiesituasjonen er minst like farlig som det å gå aleine gjennom Slottsparken en mørk kveld.

Jeg er ikke sånn. De fleste menn er ikke sånn. Ålreit, men risikoen for kvinner er temmelig høy, så det må jo være en del som er «sånn.» Hvordan reagerer vi? Betyr det noe for oss når to maskerte menn tar en jente på 14 år? Eller er det bare enda en gærning. Tør vi spørre ordentlig hva det er det kjønnet vi tilhører driver med? Når vi demonstrerer solidaritet med undertrykte folk, så dreier det seg blant annet om at vi tar et ansvar - som hvite tar vi avstand fra det hvite har gjort og gjør mot andre. Vi solidariserer oss i stedet med de undertrykte. Tenker vi sånn når det kjønnet vi tilhører slår til? Har vi ikke et ansvar da? Vi får det midt i trynet i pressa minst en gang i uka, for ikke å snakke om alt som ikke står der. Scullys bok sier: Vi må anerkjenne at røttene til volden ligger i den strukturelle undertrykkinga av kvinner - volden er altså symptom og ikke årsak i den sosiale sammenhengen. Teoretisk lett å se og forstå, kanskje. Men har vi forstått det under huden? Og hva så?

BIRGER THURN-PAULSEN